

Hisdalen utvidelse

Referanse:

Gaarder G., Tellnes S. 2017. Naturverdier for lokalitet Hisdalen utvidelse, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2016. NaRIN faktaark. BioFokus. (Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=5882>)

Referansedata

Fylke: Møre og Romsdal
Kommune: Tingvoll, Sunndal
H.o.h.: 0-725moh
boreal 20% (ca 290daa)
Areal: 1469 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2016
Inventør: GGA, STE
Vegetasjonssone: boreonemoral 30% (ca 440daa) sørboreal 50% (ca 730daa) mellom-
Vegetasjonseksjon: O2-Klart oseanisk

Sammendrag

Området ble undersøkt av Miljøfaglig Utredning i forbindelse med forslag om en nordlig forlengelse av skogvernet i Hisdalen naturreservat på oppdrag av Miljødirektoratet.

Hele undersøkelsesområdet er en relativt bratt lise med enkelte mindre rasmarker og en del bergvegger. Området er vendt mot sørvest og ligger langs nordsiden av Sunndalsfjorden. Det strekker seg fra havnivå noe over skoggrensen til 725 moh. og inkluderer boreonemoral, sørboreal, og mellomboreal sone.

Naturtypene varierer fra fattig blåbærskog med tørkeutsatte bærlyngpartier til rikere lågurt og høgstaudeområder. Det er avgrenset kjerneområder av gammel og rik edelløvskog, gammel barskog og gammel boreal lauvskog. Den rødlistede skogtypen lågurt-lyngfuruskog (NT) forekommer innenfor disse.

Skogen har for det meste et flersjiktet preg, men likevel med lite biologisk gamle trær og gjennomgående sparsomt med dødt trevirke. Et unntak er forekomsten av grove, gamle og tidligere styvede almetrær (til sammen rundt 60 styva almetrær ble observert og en kan regne med at det finnes minst et titalls flere av disse). Noe av skogen er yngre, særlig rundt Almskåra. Ovenfor Almskåra (Tømmardalen) finnes middelaldrende furuskog. Skogen her er fortsatt i god vekst. Generelt har trolig kontinuiteten i gamle trær og dødt trevirke vært dårlig her. Enkelte grove gamle stubber og læger (kelostubber og kelolæger) rundt Jespersletta vitner om den opprinnelige gamle skogen som må ha stått her for over 100 år siden, men det er nå et klart aldersbrudd fra disse og over til de mer halvgamle furutrærne en har nå. Det forekommer stedvis litt vedboende sopp og lav (som lungenever-samfunn) som indikerer noe skoglig kontinuitet i området, men virkelig gode, krevende gammelskogsarter er begrenset til skorpelav som vokser på gamle almetrær.

Området har et rikt artsmangfold av kalkrevende arter og rødlistearter. Tilsammen 11 rødlistearter ble funnet i 2016, hovedsakelig knyttet til gamle almetrær. Inkludert tidligere registreringer fra artskart er det hittil kjent 21 rødlistearter i undersøkelsesområdet.

Isolert sett kvalifiserer Hisdalen utvidelse til regionalt verdifullt (**) med naturverdier knyttet til rik og gammel edellauvskog med en god bestand av grov alm, noe lågurt-furuskog og eldre boreal lauvskog. Denne variasjonen i skogtyper, samt et udekket vernebehov for noen av disse utformingene er hovedargumenter for verdisettingen. Ser man utvidelsen som en del av Hisdalen naturreservat er dette en klar styrke og derfor er verdivurderingen satt til nasjonalt verdifullt (***). For et eventuelt nytt, utvidet verneområde opprettholdes en samlet verdi som nasjonalt viktig og svært verdifullt (****), og utvidelsen styrker klart denne vurderingen.

Feltarbeid

Undersøkelsesområdet ble undersøkt 11.05.16 og 18.05.16 av Sylvelin Tellnes og Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning. Området ble systematisk gjennomgått, særlig nedre deler, mens høyereliggende områder over 300-400 moh ble mindre vektlagt.

Tidspunkt og værets betydning

Kartleggingstidspunktet var på våren og fanger opp det meste av vegetasjonen som er viktige for dokumentasjon av grunntyper i skog. Tidspunktet fanger ikke opp jordboende sopp. Været var godt under feltarbeidet med oppholdsvær og en del sol.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området er valgt ut for naturfaglige undersøkelser av Miljødirektoratet i forbindelse med forslag om en mulig utvidelse av skogvernet i Hisdalen naturreservat, som ledd i prosess med frivillig vern.

Tidligere undersøkelser

Området er tidligere undersøkt av Gaarder (1993, 2009), Gaarder et al (1997), Gaarder og Folden (2014) og er i tillegg omtalt av Hagen (2000) og Holtan (2006). Området har vært undersøkt av flere fagfolk og i artskart foreligger en del artsobservasjoner med rundt 15 rødlistefunn fra Øystein Folden, John Bjarne Jordal, Tom Hellik Hofton og Geir Gaarder.

Beliggenhet

Undersøkelsesområdet ligger på kommunegrensa mellom Tingvoll kommune i nordvest og Sunndalen kommune i sørøst. Området er en lisse vendt mot sørvest og ligger langs nordsiden av Sunndalsfjorden. Det strekker seg fra havnivå opp til skoggrensen rundt 500-725 moh.

Naturgrunnlag

Topografi

Hele undersøkelsesområdet er en relativt bratt lisse med enkelte mindre rasmarker og en del bergvegger. En lengre bergvegg ved ca 300 moh er 5-15 m høy og strekker seg flere hundre meter i nordlige del, men også i sørlige del er det berghammer. Berghammeren midt i undersøkelsesområdet har bergvegger på nedsiden og i tillegg finnes større partier i øvre del av området. Rasmarker er for det meste stabiliserte og delvis tresatte, men fonnløp ser ut til å fjerne tresettingen enkelte steder. Flere mindre bekker drenerer mot sjøen.

Geologi

Berggrunnen består av gneis som vanligvis gir grunnlag for en nøysom og lite kalkkrevende vegetasjon. I enkelte partier opptrer likevel noe kalkkrevende vegetasjon, særlig i sør.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O2-Klart oseanisk, vegtasjonsone: boreonemoral 30% (ca 440daa) sørboreal 50% (ca 730daa) mellomboreal 20% (ca 290daa) .

Nedre deler av området ligger i boreonemoral sone. Over 150 moh regnes området til sørboreal, mens mellomboreal sone kommer inn ved ca 400 moh.

Klima

Lia er delvis sørvendt og forholdsvis eksponert.

Økologisk variasjon

Området har god høydesonerings med områder fra boreonemoral til mellomboreal sone. Topografisk sett er området en relativt ensartet sørvendt lisse og forskjell i fuktighet begrenser seg til mindre daler med bekker og fuktsig, mens det på hauger (som ospahjelhammaren) er eksponerte og tørrere parti. Selv om berggrunnen består av gneis i hele området er deler av denne mer kalkrik ettersom vegetasjonen viser variasjon fra fattige typer til lågurtsvegetasjon.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Utredningsområdet har noe variasjon i grunntyper. Spredte, men til sammen store områder er ganske rike vegetasjonstyper av både tørkeutsatt lågurtskog og mer fuktig og dels kildepåvirket høgstaudekog. Det er også en god del fattig blåbærskogsmark, bærlyngskog og svak-lågurtskog. Den rødlistede skogtypen lågurt-lyngfuruskog (NT) forekommer i lia mellom Almskåra og Jespersletta.

Nordlige deler veksler mellom lågurt- og høgstaudekog fra undersøkelsesgrensen i nord til like sør for Inner Skrøbekken (se økonomisk kart). Her er det kildedrag der vegetasjonen har høgstaudepreg mellom tørrere lågurtpartier. Edelløvtrærne alm og hassel vokser innimellom boreal blandingsskog. Ved å følge stien sørover kommer man til en bergrygg av tørr furuskog med fattig preg og tynt humuslag frem til bekken i Fonndalen. Dette tørkeutsatte partiet har overveiende fattig bærlyngskog i nedre og midtre deler, mens det er noe rikere og mindre tørkeutsatt blåbær- og svak lågurtskog i øvre deler. Fonndalen har i nedre deler noe rik høgstaudekog, mens det i midtre deler er høyere innslag av lågurtskog og svak lågurtskog. Også sør for Fonndalen forekommer en del svak lågurtskog og dels lågurtskog (samt små felt med vekselfuktig og dels nokså rik skog), mens det gradvis mot Almskåra og Ospahjelhammaren blir noe fattigere med mer tørkeutsatt bærlyngskog og dels lyngskog, samt svak lågurtskog. Sørøst for Almskåra er det mye tørkeutsatt skog med varmekjært preg, dels svak lågurt-lyngskog og lågurt-lyngskog, samt små areal med vekselfuktig skog. i dette området kan det være svake overganger mot kalklågurtskog, uten at sikre tegn hittil er funnet. Etter hvert som en kommer høyere opp i terrenget så blir skogen gradvis mindre tørkeutsatt og noe fattigere, men rundt Jespersletta er det en del lågurtskog.

Skogstruktur og påvirkning

Skogen har for det meste et flersjiktet preg, men likevel oftest med lite biologisk gamle trær og gjennomgående sparsomt med dødt trevirke. Et unntak er forekomsten av grove, gamle og tidligere styvede almetrær, som særlig forekommer i nordre deler av området, dvs sør for Innerbakken, men også med noen trær lengst sør, i kanten mot det etablerte reservatet (samt ett tre i Fonndalen i midtre deler). Noe av skogen er yngre, særlig rundt Almskåra. Sannsynligvis har dette partiet vokst opp siden 1960-tallet da Almskåra ble fraflyttet. Ovenfor Almskåra (Tømmardalen) finnes middelaldrende furuskog. Skogen her er fortsatt i god vekst. Generelt har trolig kontinuiteten i gamle trær og dødt trevirke vært dårlig her. Enkelte grove gamle stubber og læger (kelostubber og kelolæger) rundt Jespersletta vitner om den opprinnelige gamle skogen som må ha stått her for over 100 år siden, men det har blitt et klart aldersbrudd fra disse og over til de mer halvgamle furutrærne en har nå. Bortsett fra spredte småvokste trær med dårlig stammeform i det øvre skogbeltet mot fjellet, er det trolig dårlig med furu over 150 år innenfor området. Heller ikke de boreale lauvtrærne virker spesielt gamle, men det er innslag av litt tidligere styvede, gamle bjørketrær nær Almskåra (de fleste står riktignok utenfor undersøkelsesområdet) og også enkelte seljetrær som står spredt i lissida virker ganske gamle og grove. Det forekommer stedvis litt vedboende sopp og lav (som

lungenever-samfunn) som indikerer noe skoglig kontinuitet i området, men virkelig gode, krevende gammelskogsarter er begrenset til skorpelav som vokser på gamle almetrær.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Hisdalen utvidelse. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Havdalen: Innerbakkan sør

Naturtype: Rik edelløvskog - Lågurt-hasselkratt og gråor-almeskog.
BMVERDI: A

Areal: 103daa

Innledning: Lokaliteten ble undersøkt 11.05.16 og 18.05.16 av Sylvelin Tellnes og Geir Gaarder (Miljøfaglig utredning) på vegne av Miljødirektoratet. Beskrivelse er gjort av Sylvelin Tellnes i mai 2016. Området er tidligere registrert lokalitet under navnet Havdal/Almskå (ID: BN00016697) i naturbase og er basert på følgende kilder: Gaarder 1993 og 2009, Gaarder et. al 1997 og Hagen 2000. Følgende beskrivelse erstatter denne naturbaselokaliteten. Verdisetting for lokaliteten har økt fra viktig til svært viktig, mens avgrensning og areal har mindre endringer. Inndeling og verdisetting bygger på Miljødirektoratets faktaark fra 2014. Rødlistestatus for arter er etter rødlista for 2015, og for naturtyper etter rødlista for 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør for Innerbakkan i Tingvoll kommune i en sørvestlig dalside mot Sunndalsfjorden. Berggrunnen består av gneis. Lokaliteten er avgrenset rett mot fattig furuskog sør for Inner Skrøbekken, og mot fattig blandingsskog i nord. Mot øvre dalside er lokaliteten avgrenset mot bergveggen ved rundt 300 moh. Lokaliteten inkluderer noen bergvegger øverst, samt noe skogkledd rasmark i øvre deler. Det er et åpent fonnsløp langs Inner Skrøbekken. Det er tendenser til smådaler på litt tykkere løsmasser i nordlige deler.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Vegetasjonen varierer mellom lågurtskog (og noen mindre partier med svak-lågurtskog) i tørre partier og høgstaudekog i fuktige sig. Arealet kan karakteriseres som en blanding av rik edelløvskog (lågurt-hasselkratt og gråor-almeskog) og boreal løvskog av varierende rikhet. Almetrær og et par bjørker er styvet tilbake i tid. Tresjiktet domineres av furu og hassel samt litt bjørk. Særlig i kjerneområdet blir det mindre furu og mer innslag av gråor, hassel, bjørk og osp, samt spredte seljetrær og hegg.

Bruk, tilstand og påvirkning: Hele området har jevnt med gamle, styva almetrær, rundt 10 uvanlig grove (rundt og kanskje over 1 m i diameter), 20 nokså grove og ca 20-30 middels grove trær ble observert. Minst tre gamle, grove almetrærne har falt overende i nyere tid. For øvrig har skogen for det meste et middelaldrende preg, selv om det også finnes enkelte eldre seljer og det er til dels storvokst osp og furu her. Det ble funnet moderate mengder død ved, hovedsakelig av gråor, men også noen ospelærer og gadd av selje og bjørk. Sannsynligvis har området vært beitet ganske hardt tidligere, men ikke mer enn at det har stått glissen skog her. Det er lite menneskelig påvirkning i arealet der det kun går en sti innover mot Almskåra. Påvirkning av hjortebeite i området er synlig i form av gnag på yngre og dels eldre almetrær, der enkelte små trær ble observert drept. Noen få yngre, levende trær observert, men ellers er det liten tilvekst av treslaget på grunn av hjortegnag.

Artsmangfold: I partier med lågurtskog inngår bl.a markjordsbær, hvitveis, fingerstarr og skogfiol. På høgstaudemark kommer det inn lundgrønnaks, svarterte knapp, myske, skogsvinerot, og strutseving, sumphaukeskjegg, tyrihjel, brennesle, myskegras, vårkål, sanikel, brunrot, storklokke, vårteknapp og fagermoser. De fleste rødlistede lav og sopp som er påvist i området er knyttet til alm (VU). Almekullsopp (NT), skrukkeøre (NT), almelav (NT) og en stor forekomst av bleik kraterlav (VU). Tidligere registreringer av vedalgekekulle (NT) på ospelærer finnes i kanten av området og sannsynligvis forekommer også arten innenfor. Av dødvedarter med signalverdi ble det registrert narrepeggsopp, en signalart på gamle trær, særlig på alm. Lobarion-samfunn med arter som kystnever, sølvnever vanlig blåfylllav og grynfilllav er tilstede, men ikke i store mengder. Tidligere registreringer av skrubbenever og buktporelav inngår også i denne gruppen.

Fremmede arter: Det er ikke påvist fremmede arter.

Del av helhetlig landskap: Det forekommer gammel almeskog hist og her i denne fjordlia, inkludert enkelte bestander et par kilometer lenger nordvest og vel en kilometer lenger sørøst. Det er samtidig mer lågurtskog med boreale lauvtrær i fjordlia.

Verdivurdering: Verdier er hovedsakelig knyttet til områder av edelløvskog innenfor kjerneområdet. Basert på Miljødirektoratets faktaark for rik edelløvskog fra 2014, oppnår området høy vekt på rødlistearter (minst 2 VU-art, 1 EN/CR-art eller minst 10 NT/DD arter). På de andre parameterne er det høy vekt på størrelse, lav vekt på kjennetegnende arter, middels til høy vekt på viktige delnaturlyper og middels vekt på habitatkvalitet. Dette tilsier A-verdi for kjerneområdet.

Skjøtsel og hensyn: Svak rekruttering av almetrær skyldes et høyt hjortebeitetrykk i området. For å bevare forekomsten av gammel alm i området over tid, med tilhørende truet arts mangfold, må derfor rekruttering av nye almetrær sikres. En betydelig reduksjon i hjortebestanden anbefales derfor som skjøtselstiltak. Naturverdiene ivaretas ellers best ved fri utvikling uten inngrep.

2 Almskåra nord

Naturtype: Rik barskog - Lågurtfuruskog
BMVERDI: C

Areal: 168daa

Innledning: Lokaliteten ble undersøkt 11.05.16 av Sylvelin Tellnes og Geir Gaarder (Miljøfaglig utredning) på vegne av Miljødirektoratet i forbindelse med utvidelse av frivillig vern av Hisdalen naturreservat. Beskrivelse er gjort av Sylvelin Tellnes i mai 2016. Lokaliteten er ikke tidligere kartlagt som verdifull naturtype, men det finnes noen tidligere registreringer her gjort av Geir Gaarder i 2008.

Inndeling og verdisetting bygger på Miljødirektoratets faktaark fra 2014. Rødlistestatus for arter er etter rødlista for 2015, og for naturtyper etter rødlista for 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør for Havdalen i Sunndal kommune i en sørvestlig dalside mot Sunndalsfjorden. Arealet ligger langs stien fra Almskåra og opp til Jespersletta. Lokaliteten er avgrenset mot blokkmark og en berghammar i nord, mens grensen i vest og øst er diffus med overgang til mer fattig skog. Berggrunnen består av gneis.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er en tørkeutsatt og vekselfuktig furuskog. Skogtypen er svak lågurt, med partier av lynglågurtskog, samt lyngskog. Mindre partier slår ut som lynglågurt furuskog (NT). Rundt 20 % av arealet har kalkinnhold under KA 3-4.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er lite død ved i området og skogen bærer preg av systematisk uthogst av eldre trær tidligere. Områdets nære plassering til Almskåra underbygger dette. Skogen er ganske tett, rundt 90 % tresjiktdekning. Feltsjiktet er sparsomt og mosedekket

kan ikke sies å være spesielt velutviklet. Det går en sti gjennom lokaliteten, men ellers er det ingen synlig nyere påvirkning.

Artsmangfold: Skogen er nesten totalt dominert av furu med sparsomt innslag av hassel (mest i nedre deler). Ellers enkelttrær av bjørk og grår. Av lågurtsplanter ble det funnet markjordbær, teiebær, fingerstarr, skogfaks, sanikel, myske, og lundgrønnaks, der de fire siste er varmekjære arter typiske for rik edellauvskog (men som her også opptre i rik furuskog). Tidligere registreringer av furufåresopp (NT) er eneste rødlistefunn innenfor lokaliteten, men det er potensiale for flere krevende marklevende sopp her.

Fremmede arter: Det er ikke påvist fremmede arter.

Del av helhetlig landskap: Ulike typer lågurtfuruskog forekommer bl.a. videre i lia mot sørøst, inkludert også innslag av kalklågurtskog.

Verdivurdering: Verdier er hovedsakelig knyttet til områder av lynglågurtskog innenfor kjerneområdet. Basert på Miljødirektoratets faktaark for rik barskog fra 2014, er det lav vekt på rødlistearter (2-4 arter). På de andre parameterne oppnår området lav vekt på størrelse, middels vekt på viktige delnaturlyper og lav vekt på kalkrikhet. Dette tilsier C-verdi for kjerneområdet.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene ivaretas best ved fri utvikling uten inngrep.

3 Jespersletta

Naturtype: Lavlandsblandingsskog - Furulavlandsblandingsskog
BMVERDI: A

Areal: 367daa

Innledning: Lokaliteten ble undersøkt 11.05.16 av Sylvelin Tellnes og Geir Gaarder (Miljøfaglig utredning) på vegne av Miljødirektoratet i forbindelse med utvidelse av frivillig vern av Hisdalen naturreservat. Beskrivelse er gjort av Sylvelin Tellnes i mai 2016. Lokaliteten er ikke tidligere kartlagt som verdifull naturtype, men finnes tidligere registreringer her gjort av Tom Helliik Hofton, John Bjarne Jordal, Karl Johan Grimstad, Dag Holtan og Geir Gaarder. Inndeling og verdisetting bygger på Miljødirektoratets faktaark fra 2014. Rødlistestatus for arter er etter rødlista for 2015, og for naturtyper etter rødlista for 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør for Havdalen, i Sunndalen kommune i en sørvestlig dalside mot Sunndalsfjorden. Lokaliteten ligger ved rundt 300-375 moh der topografien flater litt ut. Lokaliteten er avgrenset mot en berghammer i øvre del. Nedre del av området avgrenses der Jespersletta går over i brattere terreng med mer furudominert og litt fattigere skog. Berggrunnen består av gneis.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er sammensatt med noen diffuse overganger til fattig furudominert skog. Arealet kan karakteriseres som en lavlandsblandingsskog og delnaturlypen som en furu-lavlandsblandingsskog.

Bruk, tilstand og påvirkning: På Jespersletta finnes spor av en gammel (sæter-)bygning (steintufter og enkelte råtnende tømmerstokker) og denne nedre delen av området har ganske sikkert vært en semi-naturlig eng tilbake i tid. I øvre del står et par grove kelogadd av furu som vitner om en skoghistorie med gammel og grov fuurskog, men der det aller meste har blitt hogd. I dag er det hovedsakelig en flersjiktet middelaldrende skog, men med spredte gammelskogs-elementer. Det går en merket tursti gjennom området, men ellers er området lite påvirket i dag.

Artsmangfold: Treslagsfordelingen er ulik i øvre og nedre del. Furu og dels alm, grov osp (BHD 50-60 cm) og selje preger nedre del på Jespersletta, men i øvre del er det mer lauvtrær og en blanding av hassel, selje, bjørk, alm, furu og rogn. Mellom disse finnes et parti med hovedsaklig furu. Skogstypen veksler hovedsakelig mellom lågurtskog der teiebær, skogfiol, markjordbær, og høgstaude der myske, stogstorkenebb, vendelrot, tveskjeggveronika og tyrihjelmer kommer inn. Et middels utviklet lungeneversamfunn finnes med arter som lungenever, skrubbenever, kystfylltav, vanlig blåfylltav, grynfilltav og fløyelslav. I øvre del er det en åpen blokkmark/rasmark der flere middels grove almetrær står. 5 grove almetrær (VU) og rundt 6 middels grove trær finnes i området. På disse ble det registrert blådoggnål (VU), bleikdoggnål (NT), bleik kraterlav (VU) og almekullsopp (NT) i 2016. Flere rødlistefunn er tidligere gjort innenfor kjerneområdet som: skorpepiggsopp (NT), hornskinn (NT), korallpiggsopp (NT), vedalgekølle (NT) og et gammelt funn av knappenålslaven *Chaenothecopsis fennica* (NT). I tillegg er to sopper funnet; snømykkjuke (DD) og svellekjuke (DD). Det ble observert mulig hekkende gråspett i området. Spurveugle er hørt territoriehevdende tidlig på 2000-tallet.

Fremmede arter: Det er ikke påvist fremmede arter.

Del av helhetlig landskap: Det er mer gammel furuskog i Hisdalen i sørøst. Gamle almetrær finnes også hist og her ellers i denne fjordlia.

Verdivurdering: Basert på Miljødirektoratets faktaark for gammel lavlandsblandingsskog fra 2014 oppnår området middels vekt på størrelse, høy vekt på artsamangfold, lav vekt på tilstand, middels vekt på rikhet/bonitet. Dette tilsier A-verdi (svært viktig) for kjerneområdet.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene ivaretas best ved fri utvikling uten inngrep.

4 Fonndalen

Naturtype: Gammel boreal lauvskog - Gammel ospeskog
BMVERDI: C

Areal: 49daa

Innledning: Lokaliteten ble undersøkt 11.05.16 og 18.05.16 av Sylvelin Tellnes og Geir Gaarder (Miljøfaglig utredning) på vegne av Miljødirektoratet i forbindelse med utvidelse av frivillig vern av Hisdalen naturreservat. Beskrivelse er gjort av Sylvelin Tellnes i mai 2016. Lokaliteten er ikke tidligere kartlagt som verdifull naturtype, men enkelte fugleobservasjoner er gjort under tidligere besøk av Geir Gaarder (6.5.2001, 5.11.2006, 28.4.2007), vist på Artskart. Inndeling og verdisetting bygger på Miljødirektoratets faktaark fra 2014. Rødlistestatus for arter er etter rødlista for 2015, og for naturtyper etter rødlista for 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Kjerneområdet er et mindre areal i lisen sør for Havdalen, i Sunndalen kommune mot Sunndalsfjorden. Lokaliteten ligger i et parti mellom 130 til 200 moh. på begge sider av bekken i Fonndalen (som her har karakter av et åpent fonnløp). Avgrensingen er ca. 40 m nord for bekken og ca. 100 m sør for bekken. Berggrunnen består av gneis.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Arealet kan karakteriseres som en gammel boreal lauvskog og delnaturlypen som en gammel ospeskog. Partiet har en forekomst av grove ospetrær som dekker rundt 50 % av treslagsfordelingen. Disse har dimensjoner på mellom 40-55 cm og grov sprekkebark. Andre treslag er furu (30%) og bjørk (20 %). Et par almetrær og noe hassel finnes også. Ospeholdet er av typen lågurt- og til dels høgstaude-skog.

Bruk, tilstand og påvirkning: Et tidligere styvet almetre forekommer (grovt, men delvis falt ned – bare nedre deler av stammen, samt en mindre og yngre sidestamme står igjen), og sammen med nokså storvokst osp indikerer dette en viss kontinuitet i området. Det ble funnet moderate mengder død ved, inkludert enkelte læger (for det meste nokså ferske) og gadd av osp. Kjerneområdet ligger i et bratt og til dels vanskelig tilgjengelig område. Det er ingen synlig nyere påvirkning i området.

Artsmangfold: I feltsjiktet forekommer arter som myske, teiebær, skogfiol, tveskjeggveronika, tyrihjelmer, vendelrot, skogstorkenebb, markjordbær, svarterteknapp (sparsomt i nedre deler), liljekonvall, kratthumleblom, krattmjølke, fingerstarr og sanikkel. På osp og dels alm forekommer lungeneversamfunn med sølvnever, vanlig blåfylltav, kystfylltav, grynfilltav og mye lungenever. Et par almetrær (VU) ble funnet

i området og på disse rødlistearten skrukkeøre (NT). Det ble observert hekkende gråspett i området, og arten er også registrert her tidligere. Tidligere er også hvitryggspett og grønnspekk registrert i hekketiden, samt rugde og konglebit på seinhøsten.

Fremmede arter: Det er ikke påvist fremmede arter.

Del av helhetlig landskap: Det er spredte innslag av ospeholt i fjordlia, bl.a. noen større og eldre bestand i Hisdalen litt lenger mot sørøst.

Verdivurdering: Basert på Miljødirektoratets faktaark for gammel boreal lauvskog fra 2014, er det lav vekt på arts mangfold. På de andre parametrene oppnår området lav vekt på størrelse og lav vekt på tilstand. Dette tilsier C-verdi for kjerneområdet.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene ivaretas best ved fri utvikling uten inngrep.

5 Hufatet vestsida

Naturtype: Kalkrike områder i fjellet - Bergknaus og rasmark
BMVERDI: B

Innledning: Skildringa er skrevet av Øystein Folden 03.04.2013, basert på eige besøk på lokaliteten 11.9.2010 og 29.5.2011. Medverkande til besøket var at J. B. Jordal skal ha funne fjellnøkleblom i området. Merknader: Lokaliteten er lite undersøkt.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten går frå foten av vestsikanten av Hufatet i vest og opp mot fjelltoppen på nordsida av Hufatet. I vest mot lauvskogen er avgrensinga klar. Elles er det ingen klar overgang mellom kalkrike område og øvrige område, og grensa er trekt etter funn og skjønn. Området ligg i lågalpin vegetasjonssone og i klart oseanisk seksjon O2. Berggrunnskartet fortel om diorittisk til granittisk gneis, migmatitt, men artsfunn tilseier at det også må vere andre bergartar i området.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypene kalkrike område i fjellet og vidare sørvendt bekk og rasmark er vald, utformingane er fleire og ligg også i mosaikk. Under brattskanten i vest er det mellom anna overrisla bergflate og rasmark. Så kjem delvis kalkrik og/eller sørvendt bergvegg, ikkje nærare undersøkt, som delvis går over i rabbevegetasjon til ein når toppen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Ingen.

Arts mangfold: Bergfrue, bjønnbrodd, brudespore (4 stenglar), dvergjamne, fjellfrøstjerne, fjellnøkleblom (8 blomstrande), fjellsmelle, fjellsyre, fjellstisel, gullmyrklegg, gulsildre, jåblom, kvitmaure, liljekonvall, musøyre, rosenrot, rynkevier, raudsildre, svartstarr, svarttopp, taggbregne, turt, vill-lin.

Fremmede arter: Europalerk, litt nordvest for toppen på Hufatet, frøspreidd langt. Skjøtsel Det beste for naturverdiene vil vere å la lokaliteten få stå urørt.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er ein del av fjellskapet på grensa mellom Tingvoll og Sunndal, lite prega av menneskeleg verksemd.

Verdivurdering: Mange artsfunn og mellom dei fjellnøkleblom (NT) gjer at ein vel verdi B – Viktig.

6 Almskåra SØ

Naturtype: Gammel edellauvskog - Gammel almeskog
BMVERDI: A

Areal: 17daa

Innledning: Lokaliteten ble undersøkt 18.05.16 av Geir Gaarder (Miljøfaglig utredning) på vegne av Miljødirektoratet. Beskrivelse er utarbeidet av Geir Gaarder 19.01.2017. Området er ikke tidligere lagt inn i Naturbase, og det foreligger ikke presist avgrensede artsfunn herfra, men både observatør og John Bjarne Jordal (2001, 2002) har også vært her enkelte ganger tidligere de siste 20 årene. Inndeling og verdisetting bygger på Miljødirektoratets faktaark fra 2014. Rødlistestatus for arter er etter rødlista for 2015, og for naturtyper etter rødlista for 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør for det nedlagte bruket Almskåra, rett inntil det som på kartet heter Inner Almskåra. Det er snakk om ei bratt sørøstvendt li over og under en berghammer. Berggrunnen består av gneis, men er nok litt kalkrik her. Lokaliteten grenser mot for lengst gjengrodd kulturmark i sørvest, mot berghammer som ender i sjøen og etablert reservat i sørøst, mot rasmark i nordøst og mot litt fattigere furudominert skog i nordvest. Miljøet er gjennomgående nokså tørt og veldrenert. Lokaliteten har trolig en klimatisk svært gunstig beliggenhet, vendt mot sørvest og samtidig litt i le mot vind som kommer inn fjorden.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: For en stor del er det snakk om mer eller mindre skogdekt rasmark under berghammeren. Vegetasjonen inn mot bergveggen vitner om nokså tørr og rik lågurtsskog, dvs lågurtlyngskog, der enkelte artsfunn viser at det lokalt også går over i kalklagurtlyngfuruskog. På oversiden av berghammeren er det trolig primært lågurtlyngfuruskog. Rasmarka under er en del fattigere og har et intermediært til litt rikere preg, men der det raskt kommer inn lågurt- og dels høgstaudearter på mer finkornet substrat. Også bergveggene i overkant ser ut til å være svært kalkrike til intermediære. Som forvaltningsprioriterte naturtyper er det her verdier særlig knyttet til gammel almeskog/høstingsskog (arealanslag 20%) og kalkfuruskog/rik furuskog (arealanslag 60%).

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er til dels gammel skog her, med noe dødt trevirke av bl.a. furu, opp til 5-10 læger pr daa. Dette inkluderer et knippe gamle og krokete almetrær, som helst har vært styvet tidligere. Disse er ikke spesielt grove, men stort sett opp til 40-50 cm i dbh og med innslag av små hulrom. Likevel må en regne med at furu og boreale lauvtrær har blitt hogd jevnlig tidligere. Det er ikke mye skader etter hjortegnag på trærne, men litt ble sett og på den andre siden er det heller ikke noe synlig rekruttering.

Arts mangfold: Furu er samlet sett dominerende treslag, men det er også noe alm (VU - 6-8 trær sett), hassel og boreale lauvtrær som rogn, osp, selje og hengebjørk under berghammeren. Feltsjiktet er ganske rikt, spesielt i bergrota, og inkluderer arter som myske, sanikel, lundgrønnaks, skogfaks (sparsomt) og svarterte knapp (spredt). John Bjarne Jordal fant i 2002 arter som engtjæreblom, bergasal og skogflatbelg i området, samt i 2001 humle, lodden vaniljerot og kalkskogsarten rødflangre. For engtjæreblom er dette en vestlig utpostlokalitet i fjorden. I furuskogen rett på oversiden av de bratteste bergene bl.a. lurvesøtpigg, svovelmusserong og kravfull korallsopp funnet (bestemt i sin tid til Ramaria aurea EN, men dette er nå ansett som en kalklindeskogsart, så dette funnet tilhører nok en annen, men ganske opplagt også krevende korallsopp). Både på bergvegger og lauvtrær er det en del lav knyttet til lungenever-samfunnet, inkludert sølvnever og kystnever, samt mer utbredte arter som lungenever, vanlig blåfyllav og grynfillav. På de gamle almetrærne ble det samtidig funnet flere typiske og krevende lav og sopp, som skrukkeøre (NT), almekullsopp (NT), antatt løvbarkskorpe (NT), narrepiggsopp og bleik kraterlav (VU). I 2006 ble dråpejuke (VU) funnet på furulåg i området. Det er opplagt potensial for flere krevende og rødlistede arter her, ikke bare arter på alm, men også bl.a. vedboende insekter og marklevende sopp.

Fremmede arter: Det er ikke påvist fremmede arter.

Del av helhetlig landskap: Det forekommer gammel almeskog hist og her i denne fjordlia, inkludert enkelte bestander ca en kilometer lenger nordvest og i lia rett ovenfor lokaliteten. Det er samtidig mer lågurtsskog med furu i nærheten.

Verdivurdering: Påviste verdier er dels knyttet til gamle almetrær, men det er også et viktig potensial knyttet til rik og gammel furuskog her. Basert på Miljødirektoratets faktaark for gammel edelløvskog fra 2014, oppnår området høy vekt på arts mangfold (dels ut fra potensial). På de andre parameterne er det middels vekt på størrelse (17 daa) og middels vekt på tilstand. Dette gir samlet sett verdien svært viktig - A.

Skjøtsel og hensyn: Svak rekruttering av almetrær skyldes et høyt hjortebeitetrykk i området. For å bevare forekomsten av gammel alm i området over tid, med tilhørende truet arts mangfold, må derfor rekruttering av nye almetrær sikres. En betydelig reduksjon i hjortebestanden anbefales derfor som skjøtselstiltak. Naturverdiene ivaretas ellers best ved fri utvikling uten inngrep.

7 Sunndalsfjorden nordside: Almskåra-Hisdalen øvre del

Naturtype: Gammel barskog - Gammel furuskog
BMVERDI: A

Areal: 153daa

Innledning: Området må sees i sammenheng med eventuelle andre naturtyper innenfor et større kartlagt område i forbindelse med kartlegging av frivillig vern av skog. De områdene ble klassifisert ut fra en verdiskala fra 0-6 og de med 3 og høyere verdi er aktuelle til vern etter naturmangfoldlova. Nederst på denne sida er det lagt inn et dokument med kart som viser den naturfaglige helheten som dette registrerte området inngår i. Beskrivelsen er primært basert på Jordal (2004) sin omtale, men med supplement fra senere egne (G. Gaarder) undersøkelser, sist 22.09.2008.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i den bratte sørvestvendte lisa av Sunndalsfjorden, mellom Almskåra og Hisdalsneset. Den avgrenses i nedkant av mer påvirket furuskog i 100-200 meters høyde og går gradvis over mot fjellbjørkeskog mot fjellet. Avgrensning mot nordvest er diffus mot mer påvirket skog, mens bergstupene øst for Hisdalsneset (mot Hisdalsholet) er brukt som en naturlig østgrense. Topografien er dels jevn lisa bare avbrutt av berghammer, noen små, slakere partier (bl. a. Jespersletta med sommerfjøs for Almskår) og et par mindre og en større bekkekløft (Hisdalen). Furuskog dominerer (ca. 70%), men det er også partier med lauvdominert skog (bjørk- og ospeholt m.m. ca. 20%), vegetasjonsfattige berg og små innslag av edellauvskog (alm- og hasselskog ca. 10%).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Viktige typer er blåbærskog, lågurtskog og bærlyngskog, men det forekommer også innslag av høgstaude- og småbregneskog, røsslyngfuruskog og mindre flekker med alm-lindeskog. Sistnevnte er registrert både like øst for Almskår, i et par små kløfter mellom Almskår og Hisdalen, samt rett på østsiden av Hisdalen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Nyere inngrep mangler og området bærer generelt preg av å være svært lite besøkt av mennesker i nyere tid. Stien til Jespersletta (tidligere sommerfjøs hvor bare noen stokker er tilbake av veggene, MQ 673 618) og Almskårsetra vitner om tidligere bruk. Gamle stubber etter hogst, i første rekke av furu, er derimot vanlig over det meste av området. Hogstpåvirkningen har generelt vært størst i nedre og vestre deler og minst i Hisdalen. I sistnevnte område forekommer en del grov furugadd og grove furulærer i ulike nedbrytningsstadier, noe som vitner om at det her bare har vært 1-2 dimensjonshogster de siste par hundre årene. Antakelig er det her snakk om noe kontinuitet i grovt, dødt furuvirke, noe som forekommer svært sjeldent på Vestlandet.

Arts mangfold: Det er funnet 20 rødlistede sopp (alle råtevedarter), en rødlistet råtevedmose, ei rødlistet karplante, en rødlistet insektart, minst to rødlistede fuglearter og 6 rødlistede lavarter. Videre er det funnet en rekke sjeldne og kravfulle arter. Rødlistete sopparter: flekkehvitkjuke *Antrodia albobrunnea* (NT, flere furulærer, en utpreget gammelskogsart knyttet til furu, står på lista over arter som er foreslått til Bernkonvensjonen), frynseskjuke *Ceriporiopsis myceliosa* (VU -på furulåg), furuplett *Chaetoderma luna* (NT, gamle furulærer), ospeshvitkjuke *Antrodia pulvinascens* (NT, råttens osp), lurvesøtpigg *Bankera fuliginosa* (på marka under furu), ospekjuke *Ceriporiopsis aneirina* (råttens osp), begerfingersopp *Artomyces pyxidata* (råttens osp), skorpepiggsopp *Gloiodon strigosus* (NT, råttens osp), korallpiggsopp *Herium coralloides* (NT, råttens osp), kystfuruskinn *Hyphodontia halonata* (VU, gammel furulåg), narrepiggsopp *Kavinia himantia* (råttens osp), blek svovelriske *Lactarius resimus* (NT), vedalgekølle *Multiclavula mucida* (NT, råttens osp), rugleskinn *Metulodontia nivea* (NT, morken ospelåg), kremkjuke *Oligoporus hibernicus* (NT, på furulåg), rustkjuke *Phellinus ferruginosus* (alm), svartonekjuke *Phellinus nigrolimitatus* (NT, død ved av furu), hornskinn *Phlebia cornea* (NT), tyrikjuke *Sidera lenis* (NT, morkne furulærer), snyltetynnkjuke *Skeletocutis kuehneri* (morken furulærer) og taigakjuke *Skeletocutis stellae* (VU, gamle furulærer). flekkehvitkjuke regnes som overveiende urskogstilknyttet og er meget sjelden i oseaniske strøk av Skandinavia, den er også foreslått til Bernkonvensjonen. Den rødlistete barksoppen *Candelabrochaete septocystidiata* (EN) ble funnet på morken ospelåg på østsiden av Hisdalen. Dette er første funn i fylket - trolig en meget sjelden art (jfr. Eriksson m.fl. 1978), som hittil trolig ikke er funnet f.eks. i Sverige (jfr. Hallingbäck & Aronsson 1998). En rekke andre sjeldne og kravfulle vedboende sopp (ikke rødlistete) er registrerte, men det fører for langt å ramse opp disse her. Furu har flest vedboende rødlistearter (10 arter), fulgt av osp (8 arter). Marklevende sopp er lite undersøkt, men lokaliteten har potensial for kravfulle og rødlistede arter. Av rødlistete moser og lav er følgende funnet: grønnsko *Buxbauma viridis* (NT), rotnål (NT), bleikdoggnål (NT), almelav (NT), bleik kraterlav (VU), olivenlav (NT) og skorpefylllav *Fuscopannaria ignobilis* (NT). Av kravfulle moser ellers kan nevnes enkelte funn av heimose, pusledraugmose, råteflak og fingersaftmose på lærer, samt kveilmose på bergvegger i rik lauvskog. Av busk- og bladlav opptrer lungenever-samfunnet enkelte steder godt utviklet, særlig like øst for Almskår (MQ 669 622) og i lauvskogen på østsiden av Hisdalen, med innslag av bl.a. rødlistearten skorpefylllav, samt kravfulle arter som buktporelav, kystnever og sølvnever. Karplantefloraen i furuskogen består bl.a. av rødfangre, vaniljerot og furuvintergrønn. De små partiene med varmekjær lauvskog er mer interessante, med innslag av arter som skogfaks, skogsvingel, fingerstarr, sanikel, svarterteknapp, trollbær, krossved og breiflangre. Fuglelivet er trolig typisk for skogsområder dominert av gammel furuskog og innslag av rikere lauvskog, men inneholder også kravfulle og interessante arter som kvitryggspett, tretåspett og spurveugle. Insektfaunaen er knapt undersøkt, men ved Jespersletta er billa *Orchesia fasciata* (NT) funnet.

Fremmede arter: Det er ikke påvist fremmede arter.

Verdivurdering: Strekninga fra Flå til Almskåra og for så vidt videre forbi Rottås i Tingvoll representerer en av de største og mest velutviklede furuskogsliene på Vestlandet. Den avgrensede lokaliteten er en av de mest interessante gammelskogsområdene i fylket, med et høyt innslag av sjeldne og rødlistede laav, moser og sopp. Lokaliteten gis dermed verdi A (svært viktig), og har trolig nasjonal verdi.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten ligger så avsides til at den antakelig er lite truet av inngrep, noe som også er en stor fordel for naturverdiene her, da disse skjønner seg best selv.

Arts mangfold

Dominerende lauvtreslag i området er bjørk og stedvis gråor og osp, mens rogn, hegg og selje opptrer mer spredt. Furu dominerer tørre partier på berghammaren og i bakken mellom Almskåra og Jespersletta. De varmekjære edelløvtrærne hassel og alm forekommer mer sparsomt over hele undersøkelsesområdet og i tettere bestand nord for nevnte berghammer. Til sammen rundt 60 gamle styva almetrær er observert og en kan regne med at det finnes minst et titalls flere av disse.

Området har et moderat rikt arts mangfold av kalkrevende arter og rødlistearter. Tilsammen 11 rødlistearter ble funnet i

2016, hovedsakelig knyttet til gamle almetrær i området. Inkludert tidligere registreringer fra artskart er det hittil kjent 21 rødlistearter i undersøkelsesområdet. Disse er fordelt på artsgruppene sopp (11 arter), lav (7 arter), karplanter (1 art), fugl (1 art) og pattedyr (1 art).

Karplantefloraen inkluderer flere varmekjære arter. Verdt å nevne er: Alm (VU), hassel, myske, lundgrønnaks, sanikel, svarterteknapp, vårerteknapp og skogfaks. De tre sistnevnte virker ganske fåtallige og lokale. Av lågurtarter er det funnet bl.a bergskrinneblom, skogfiol, markjordbær, fingerstarr og hengeaks. Liljekonvall opptrer, men sparsomt. Høgstaudepreget skog har arter som firblad, myskegras, trollbær, strutseving, trollurt, skogstjerneblom, sumphaukeskjegg, tyrihjel, hvitsoleie, storklokke, skogsvinerot og vårkål.

De fleste rødlisteartene er lav og funn er gjort av gubbeskjegg (NT), bleikdoggnål (NT), blådoggnål (VU), almelav (NT), bleik kraterlav (VU) og klosterlav (NT). Av disse er alle unntatt gubbeskjegg knyttet til gamle, levende almetrær. Både bleik kraterlav, bleikdoggnål og almelav opptrer på en del trær, og førstnevnte er funnet på minst 10 ulike almetrær. Av arter i lungeneversamfunnet som forekommer spredt er lungenever, skrubbenever, kystfyllav, vanlig blåfyllav, grynfillav, blyhinne-lav, stor fløyelslav (*Megalania grossa*), samt mer sparsomt og lokalt også kystnever, sølvnever og buktporelav. Tidligere er det registrert *Cheantheopsis fennica* (NT) i søndre del av området, men med usikker nøyaktighet i posisjonen.

Vedfunngaen inkluderer rødlisteartene: skrukkeøre (NT), almekullsopp (NT), vedalgekølle (NT) og tyriskinn (VU), der de to førstnevnte er funnet flere steder i almebestand. Fra tidligere er det registrert kremkjuke (NT), dråpekjuke (VU), hornskinn (NT), korallpiggsopp (NT), og skorpepiggsopp (NT). Av marklevende sopp er det tilsynelatende (ut fra Artskart) gjort enkelte funn av arter knyttet til rik furuskog i sørlige deler av området inkludert rødlistearter som *Ramaria aurea* (EN) og *furfåresopp* (NT). *Ramaria*-komplekset ble revidert for noen år siden og *R. aurea* er nå betraktet som en svært krevende kalklindeskogsart. Det er derfor ganske opplagt en annen og helst noe mindre krevende korallsopp som ble funnet nær Almskåra i 2001 (men det er nok sannsynligvis snakk om en relativt kalkkrevende og gjerne også rødlistet art). I tillegg er det gjort funn av mindre krevende arter i fattigere furuskog (furuskjellstorpigg og vanlige *Hydnellum*-arter) på ryggen nord for Almskåra. Potensialet for flere krevende og rødlistede sopp er tilstede, kanskje ikke minst marklevende arter knyttet til rik lågurfuruskog og lågurthasselkratt.

Mosefloraen er i mindre grad undersøkt. Bare enkelte forholdsvis vanlige arter er hittil observert, som fagermoser i kilde- drag med høgstaude-skog, gulband på bergvegger og gamle edellauvtrær og larvemoser på råteved.

Av rødlistede virveldyr er gaupe (EN) og gjøk (NT) registrert. I tillegg er flere noe krevende og dels regionalt uvanlige hakkespetter og ugler observert, deriblant hvitryggspett, gråspett, dvergspett, tretåspett og spurveugle. De fleste av disse artene hekker trolig mer eller mindre regelmessig i området (mest usikkert for de to sistnevnte).

Verdisetting av arter i utvidelsesområdet er isolert sett to stjerner, mens den samlet med allerede vernet område er tre stjerner.

Tabell: Artsfunn i Hisdalen utvidelse. Kolonnen Totalt antall av art summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen Funnet i kjerneområde henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste- status	Totalt antall av art	Funnet i kjerne-om- råde (nr)
Fugler	<i>Dendrocopos leucotos</i>	hvitryggspett			4
	<i>Glaucidium passerinum</i>	spurveugle			3
	<i>Picus canus</i>	gråspett			3 4
	<i>Picus viridis</i>	grønnspekk			4
	<i>Pinicola enucleator</i>	konglebit			4
	<i>Scolopax rusticola</i>	rugde			4
Karplanter	<i>Campanula latifolia</i>	storklokke			
	<i>Linum catharticum</i>	vill-lin			5
	<i>Pedicularis oederi</i>	gullmyrklekk			5
	<i>Populus tremula</i>	osp			4
	<i>Sanicula europaea</i>	sanikel			2
	<i>Scrophularia nodosa</i>	brunrot			6
	<i>Thalictrum alpinum</i>	fjellfrøstjerne			5
	<i>Ulmus glabra</i>	alm	VU	11	1 3 ₁₀ 4 ₁ 6
Karplanter (Norge)	<i>Aconitum septentrionale</i>	tyrihjel			1
	<i>Brachypodium sylvaticum</i>	lundgrønnaks			2
	<i>Bromopsis benekenii</i>	skogfaks			2 6
	<i>Carex digitata</i>	fingerstarr			2
	<i>Ficaria verna</i>	vårkål			1
	<i>Galium odoratum</i>	myske			2

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerne-område (nr)
Karplanter	Gymnadenia conopsea	brudespore			5
	Lathyrus niger	svarterteknapp			4 6
	Primula scandinavica	fjellnøkleblom			5
	Salix reticulata	rynkevier			5
Lav	Alectoria sarmentosa	gubbeskjegg	NT		
	Gyalecta flotowii	bleik kraterlav	VU		1 3 6
	Gyalecta ulmi	almelav	NT	1	1 ₁
	Lobaria amplissima	sølvnever		1	1 4 ₁ 6
	Lobaria pulmonaria	lungenever			4 6
	Lobaria scrobiculata	skrubbenever			1
	Lobaria virens	kystnever			1 6
	Pannaria conoplea	grynfiltlav			1 4
	Pannaria rubiginosa	kystfiltlav			4
	Pectenia plumbea	vanlig blåfiltlav			4 6
	Sclerophora farinacea	blådoggnål	VU		3
	Sticta sylvatica	bukt porelav			1
Sopper	Albatrellus subrubescens	furufåresopp	NT		2
	Auricularia mesenterica	skrukkeøre	NT	2	1 ₁ 3 4 ₁ 6
	Bankera fuligineoalba	lurvesøtpigg			6
	Biatoridium monasteriense	klosterlav	NT		1
	Chaenothecopsis fennica		NT		3
	Crustoderma corneum	hornskinn	NT		3
	Gloiodon strigosus	skorpepiggsopp	NT		3
	Hericium coralloides	korallpiggsopp	NT		3
	Hydnocristella himantia	narrepiggsopp		1	1 ₁
	Hypoxylon vogesiacum	almekullsopp	NT	1	1 ₁ 3 6
	Multiclavula mucida	vedalgekølle	NT		1 3
	Phlebia serialis	tyrivoksskinn	VU		
	Postia guttulata	dråpekjuke	VU		6
	Sclerophora pallida	bleikdoggnål	NT	1	1 ₁ 3
	Scytinostroma portentosum	naftalinlærsopp			1
	Skeletocutis subincarnata	svellekjuke	DD		3
	Trechispora candidissima	snømykkjuke	DD		3
	Tricholoma sulphureum	svovelmusserong			6

Avgrensning og arrondering

Undersøkelsesområdet er en nordlig forlengelse av Hisdalen naturreservat og grenser i nord mot noe mer fattig furu-hasselskog i nedre deler. Her veksler skogen mellom svak lågurtskog, blåbærskog og i mindre grad lågurtskog. I øvre deler avgrenses det mot småvokst furu-bjørkeskog og dels snau fjell. Ellers avgrenses området av sjø i nedre del. Et gammelt gårdsbruk med tilhørende innmark (Almskåra) i sør er unntatt området.

Arronderingen ser ut til å være ganske god. I nord er det en sone av intakt skog med naturskogpreg, men uten påviste spesielle kvaliteter, mens det et par hundre meter lenger mot nord, og utenfor området, overtar granplantefelt og etter hvert innmark i varierende grad av gjengroing.

For verdisetting av utvidelsesområdet er de 2 stjerner isolert sett, men sammen med allerede vernet område oppnår det 3 stjerner på denne parameteren.

Andre inngrep

Det går en merket, svakt brukt tursti innover til Almskåra. En nedfallen telefonlinje/kabel er fortsatt delvis observerbar langs denne, og det er gjort litt tilrettelegging for ferdsel over en berghammer midtveis på strekningen. Denne fortsetter videre opp til Jespersletta (og trolig opp på Almskårsetra), men da som en umerket og bare forsiktig ryddet sti. Granplantefelt er helt fraværende i området og det ble under feltarbeidet heller ikke observert frøspredt gran eller andre fremmede treslag, men Øystein Folden nevner funn av frøspredt lerk oppe i fjellsiden under Hufatet.

Vurdering og verdisetting

Utvidelsesforslaget til Hisdalen domineres av intakt middelaldrende til eldre skog uten fysiske inngrep av betydning. Mye av skogen er fattig til middels rik, men det er også partier med frodig, varmekjær edellauvskog og gamle grove almetrær, samt lågurtfuruskog. Det er ellers en viss variasjon i topografi, selv om området i hovedtrekk er vendt mot sørvest. Berg- hamre av varierende størrelse forekommer, det er flere mindre innslag av rasmark og et par bekker kommer ned lia. Hittil er det påvist 21 rødlistearter i området, de fleste knyttet til de gamle almetrærne, men også bl.a. marklevende sopp i furuskog. 6 kjerneområder er avgrenset, der et par har verdi svært viktig - A.

I forhold til NINAs mangelanalyse om skogvernet fra 2003, oppfyller Hisdalen utvidelse skogtypen edelløvskog og da spesielt gamle styvingshager av alm i boreonemoral sone, men også gråor-almeskog, høgstaudekog og oseanisk lågurt-furuskog i sørboreal sone.

Disse nevnte naturtypene bidrar også til økologisk variasjon innenfor Hisdalen, da særlig almebestanden lengst nordvest er et nytt element i det totale området. Utvidelsen bidrar til at høgstaudekog blir fanget opp i større grad. Verneområdet har flere registrert gamle ospeskog. Utvidelsesområdet har bare et mindre kjerneområde av gammel ospeskog, men dette kan anses å styrke allerede eksisterende kjerneområder. Utvidelsesområdet inkluderer en rikere rasmark med en varmekjær vegetasjon. Rasmark finnes i Hisdalen naturreservat, men denne rikere versjonen er nytt for det totale området.

Isolert sett kvalifiserer Hisdalen utvidelse til regionalt verdifullt (**) med naturverdier knyttet til rik og gammel edellauvskog med en god bestand av grov alm, noe lågurt-furuskog og eldre boreal lauvskog. Denne variasjonen i skogtyper, samt et udekket vernebehov for noen av disse utformingene er hovedargumenter for verdisettingen. Ser man utvidelsen som en del av Hisdalen naturreservat er dette en klar styrke og derfor er verdivurderingen satt til nasjonalt verdifullt (***). For et eventuelt nytt, utvidet verneområde opprettholdes en samlet verdi som nasjonalt viktig og svært verdifullt (****), og utvidelsen styrker klart denne vurderingen.

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Hisdalen utvidelse. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørt- het	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bar- trær	Gamle løv- trær	Gamle edel- løvtrær	Tre- slags- fordeling	Topo- grafisk- variasjon	Vegeta- sjons- variasjon	Rik- het	Arter	Stør- relse	Arron- dering	Samlet verdi
1 Havdalen: Innerbakkan sør	**	**	**	0	**	***	**	*	*	**	*	-	—	***
2 Almskåra nord	*	0	0	*	0	0	0	*	*	**	*	-	—	*
3 Jespersletta	**	**	**	*	*	**	***	*	*	**	**	-	—	***
4 Fonndalen	***	*	*	*	**	*	**	***	**	**	*	-	—	**
5 Hufatet vestside												-	—	
6 Almskåra SØ	***	**	*	*	*	**	**	***	**	***	**	-	—	**
7 Sun- ndalsfjorden nordside: Alm- skåra-Hisdalen øvre del	***	**	**	***	**	**	**	***	**	**	***	-	—	***
Samlet vurdering	***	*	*	*	**	**	**	**	**	**	***	***	***	***

Referanser

Gaarder, G. & Folden, Ø. 2014. Supplerende naturkartlegging i Tingvoll kommune 2012-2013. Miljøfaglig utredning notat 2014-4. 16s. + vedlegg

Gaarder, G. 1993b. Natur i Tingvoll. Naturverdier i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal, med spesiell vekt på biologisk mangfold. Tingvoll kommune, Miljø- og næringsetaten. 65 s.

Gaarder, G. 2009. Tilpassing av nøkkelbiotoper i skog i naturtypekartlegginga i Tingvoll kommune. Miljøfaglig utredning notat 2009:2. 163s.

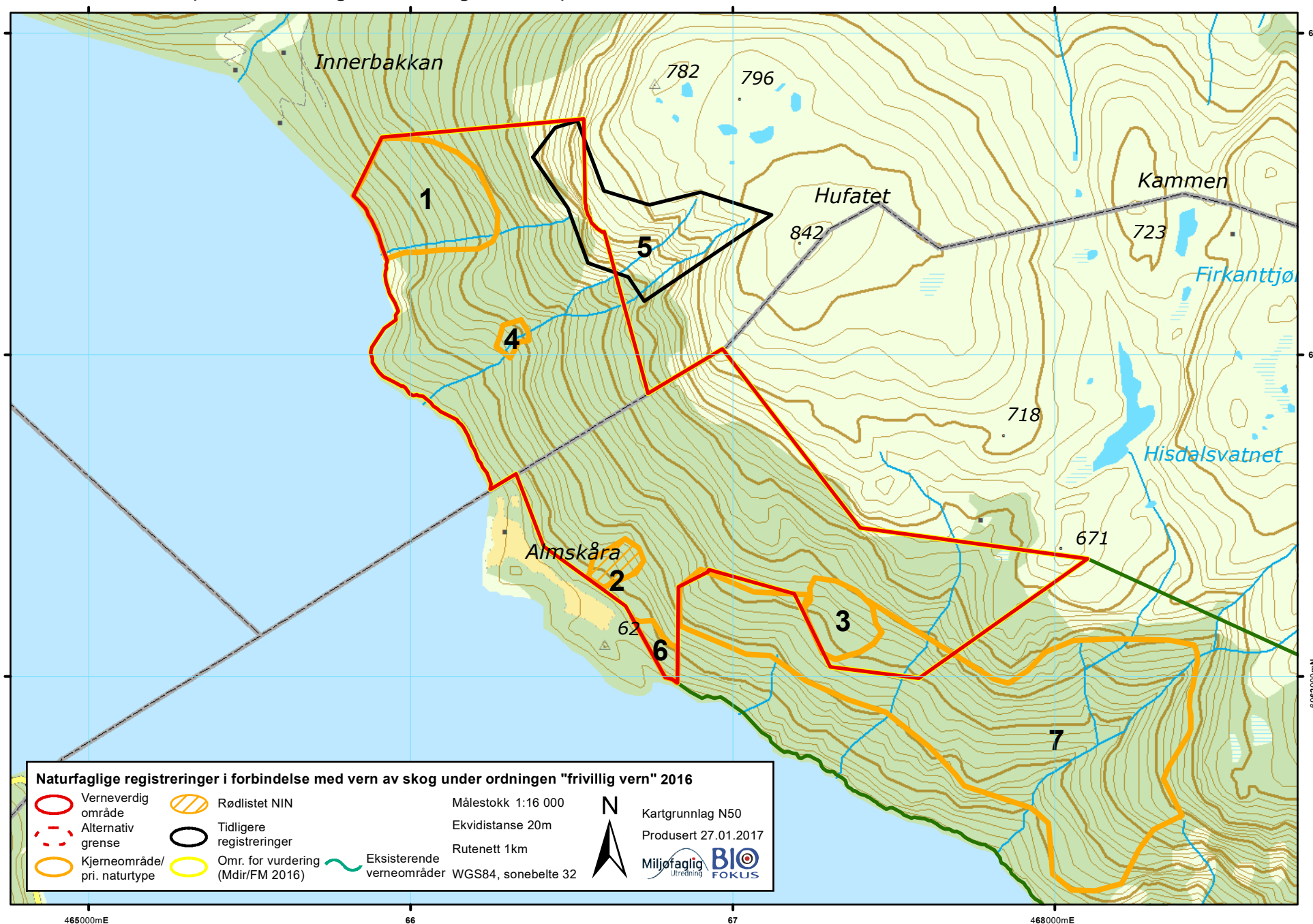
Gaarder, G., Hansen, M. & Lindblad, I. 1997b. Nøkkelbiotoper i skog i Tingvoll kommune. Miljøfaglig Utredning, rapport 1997:6. 58 s.

Hagen, G. 2000. Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Tingvoll kommune. Upubl. hovedfagsoppgåve ved NLH. 216 s. + vedlegg.

Holtan, D. (red.) 2006. Unike skoger i Norge – Forslag til vern. Norges Naturvernforbund, skogutvalget. Rapport 2006–5, 154s.

Hisdalen utvidelse (Sunndalen/Tingvoll, Møre og Romsdal).

Areal 1.469daa, verdi ***

Bilder fra området Hisdalen utvidelse

Utsikt mot Almskåra mv. fra Afarhaugen på sørsiden av Sunndalsfjorden. Foto: Sylvelin Tellnes

Ospeholtet der gråspetten hekket, med noe dødt trevirke. Foto: Geir Gaarder

Utsikt fra Almskåra og i retning Havdalen i nordvest, dvs sentrale deler av foreslått utvidelse av Hisdalen NR. Foto: Sylvelin Tellnes

Grov, helst tidligere styvet alm. Foto: Sylvelin Tellnes